

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 440/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť I. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a smernice Rady č. 2000/78/ES postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/96 a jeho rozsudkom z 28. júla 2010, postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/175/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011, postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/194/1992 a jeho rozsudkom z 10. januára 1995 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co/136/1995 a jeho rozsudkom zo 6. marca 1996 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2011 doručená sťažnosť I. K. (ďalej len „sťažovateľ“) doplnená na výzvu ústavného súdu podaním doručeným 29. júna 2011. Sťažovateľ namieta svojou sťažnosťou porušenie

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako i smernice Rady č. 2000/78/ES z 27. novembra 2000 publikovanej 2. decembra 2000 (ďalej aj „smernica“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/96 a jeho rozsudkom z 28. júla 2010, postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/175/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/194/1992 a jeho rozsudkom z 10. januára 1995 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co/136/1995 a jeho rozsudkom zo 6. marca 1996.

K dôvodom svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Dňa 2. VIII. 1991 som ako štátny zamestnanec právoplatne vyhral súdny spor, ktorý sa začal s mojím býv. zamestnávateľom O. v B. ešte v 1. polroku 1989 a ktorý sa ukončil dva dni po jeho zrušení a likvidácii 31. VII. 91. Tým bol navodený úplne nový - najmä právny stav, podľa ktorého môj štát SR bol povinný mi zabezpečiť v prvom rade praktické naplnenie môjho priamo zo zákona trvajúceho pracovného pomeru na základe ods.1/, §-u 61 zákonníka práce a čo neurobil dodnes, čo ja považujem za tvrdú a bezohľadnú diskrimináciu v mojom povolani a zamestnaní, a to nielen podľa nášho platného hmotného práva, ale aj medzinárodného - včítane Smernice Rady EÚ č. 2000/78/ES z 2. XII. 2000. Podľa mňa príčinou tohto abnormálneho stavu bude zrejme svojvoľné a nekompetentné konanie býv. prednostu O. B., ktorý namiesto mi pridelenia zodpovedajúcej práce, resp. jeho zabezpečenia, ako vysúdeného právneho nároku titulom vysloveného výroku súdu o neplatnosti mi danej výpovede zo 14. XI. 1988, dal mi bez kvalifikovaného právneho dôvodu ďalšiu neslýchanú výpoveď z pracovného pomeru, ale dodnes neviem, že s kým trvajúcim, ktorá je priamo zo zákona síce neplatná, /vid' §-44 zákonníka práce/, ale naše súdy povyšujú sa nad zákon, stále ju uznávajú za platnú, čím pretrvávajú tejto mojej diskriminácie ešte viac, neuznávajú túto realitu, predlžujú ! A to je vlastne hlavný dôvod na napísanie tejto mojej ďalšej ústavnej sťažnosti a pokiaľ u nášho ústavného súdu opäť nepochodím, bude to dôvod pre ďalšiu sťažnosť na ESLP!“

Sťažovateľ žiada zrušiť „nezmyselný a totálne bezprávny konečný rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 16 Co 136/95-223, zo dňa 6. III. 1996, v spojení s rozsudkom prvostupňového súdu pod č. k. 4 C 194/92, zo dňa 10. I. 1995, ktoré nadobudli právoplatnosť dňom 18. IV. 1996 a ktoré sú bezprostrednou príčinou môjho nepretržitého súdenia sa s mojím štátom už takmer 20 rokov. ... Ja ako obeť bezprávia ničoho protiprávneho som sa nedopustil, ale naša justícia sa v tejto a jej podobných početných kauzách sa dopustila veľkého množstva kardinálnych a ničím neospravedlniteľných chýb, keď si myslí, že je viac ako zákon, stavia sa nad neho a ignoruje ho a podľa môjho názoru i ED!“.

Návrh na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil psychickou traumou spôsobenou súdnymi konaniami, ktoré „nemajú nič so spravodlivosťou a zákonnosťou a ústavnosťou“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

1./ Vyslovuje, že základné a ľudské práva I. K. podľa čl.46 Ústavy SR a ods.1/, čl. 6 Dohovoru v spojení s jeho čl. 13 a 14 Smernice Rady EÚ č. 2000/78/ES z 2. XII. 2000, postupom Krajského súdu v Prešove v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde v Bardejove pod č. k.11 C 129/96 a č. k.4 C 194/92, ktoré mu predchádzalo na Kraj. súde v Košiciach pod sp. zn. 16 Co 136/95-223, porušené boli.

2./ Zrušuje

a/ Konečný rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8 Co 175/2010, zo dňa 28. IV. 2011 v spojení s právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Bardejove č. k. 11 C 129/96-312 a

b/ Konečný rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 16 Co 136/95-223, 6. III. 1996 v spojení s právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Bardejove č. k. 4 C 194/92, zo dňa 10. I. 1995

a vracia mu tieto právne veci o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru z 27. VIII. 91 ako dôsledok trvajúcej diskriminácie v povolání a zamestnaní sťažovateľa na nové konania a spravodlivé, ústavné a zákonné rozhodnutie.

3./ Priznáva I. K. spravodlivé finančné zadosťučinenie vo výške 33 tis. EUR /slovom tridsatritisíceur/, ktoré je mu povinný Krajský súd v Prešove zaplatiť najneskôr do 2-och mesiacov od právoplatnosti tohto ústavného nálezu.

4./ Ukladá Krajskému súdu v Prešove uhradiť aj vzniklé trovy tohto súdneho konania, a to v lehote 15-tich dní od právoplatnosti nálezu.“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tiež žiadal, aby mu ústavný súd ustanovil zástupcu z radov advokátov na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s postupom a výsledkom súdnych konaní vedených okresným súdom pod sp. zn. 11 C 129/1996 a sp. zn. 4 C 194/92 a krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 175/2010 a sp. zn. 16 Co 136/95.

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/1996 a jeho rozsudkom z 28. júla 2010, ako aj postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 194/1992 a jeho rozsudkom z 10. januára 1995

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby

alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné sudy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V okolnostiach prípadu mohol sťažovateľ využiť opravný prostriedok, ktorý pripúšťa § 201 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), pričom sťažovateľ toto svoje právo aj využil. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 129/1996-312 z 28. júla 2010 rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 175/2010 z 28. apríla 2011. Právomoc krajského súdu na preskúmanie rozsudku okresného súdu teda vylučuje právomoc ústavného súdu. Rovnako tak proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 194/1992 a jeho rozsudku z 10. januára 1995 podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 16 Co/136/1995-223

zo 6. marca 1996. Aj v tomto prípade preto platí, že právomoc Krajského súdu v Košiciach v danej veci vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na už opísaný princíp subsidiarity vyplývajúci priamo z čl. 127 ods. 1 ústavy bolo preto potrebné sťažnosť v časti namietaného porušenia základných práv postupom a rozsudkami okresného súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 304/09, III. ÚS 271/09).

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/175/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011

Dopytom na okresnom súde ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal osobne na okresnom súde 30. mája 2011 dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 8 Co 175/2010 z 28. apríla 2011. O tomto dovolaní sťažovateľa dosiaľ nebolo najvyšším súdom rozhodnuté.

V okolnostiach daného prípadu tak sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (m. m. IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 228/2010).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil aj v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom najvyššiemu súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené, musí byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona

o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje. Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa zaoberal aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu, čo sa týka tohto rozhodnutia, za obvyklých podmienok.

S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 dohovoru postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co/136/1995 a jeho rozsudkom zo 6. marca 1996

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná

a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, I. ÚS 188/03, I. ÚS 24/05).

Podľa zistení ústavného súdu napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach nadobudol právoplatnosť 18. apríla 1996, pričom sťažnosť bola ústavnému súdu podaná na poštovú prepravu 14. júna 2011, teda zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe tohto zistenia ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

4. K namietanému porušeniu smernice Rady č. 2000/78/ES postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 129/96 a jeho rozsudkom z 28. júla 2010 a v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/194/1992 a jeho rozsudkom z 10. januára 1995, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/175/2010 a jeho rozsudkom z 28. apríla 2011 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co/136/1995 a jeho rozsudkom zo 6. marca 1996

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy mu vyplýva len právomoc rozhodovať o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb namietajúcich porušenie základných práv a slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd zakotvených v medzinárodnej zmluve, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

Ktorákoľvek smernica vydaná orgánmi Európskej únie (predtým smernica Európskych spoločenstiev) je však len sekundárnym prameňom komunitárneho práva. Ako

vyplýva z čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, predtým čl. 249 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, je smernica priamo záväzná pre každý členský štát Európskej únie, ktorému je určená. Smernica Rady č. 2000/78/ES z 27. novembra 2000 uverejnená 2. decembra 2000, porušenie ktorej sťažovateľ namieta, ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani. Táto smernica však neobsahuje žiadne základné právo ani slobodu, o ktorej porušení by mohol ústavný súd rozhodovať, a preto je v zmysle čl. 127 ústavy vylúčené, aby ústavný súd o tomto návrhu sťažovateľa rozhodoval.

S prihliadnutím na uvedené preto aj v tej časti návrhu sťažovateľa, ktorou namietal porušenie smernice Rady č. 2000/78/ES, ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie. Vzhľadom na to sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011